

Tartalom: Henrik portugáliai grófnak (+1112), portugáliai királyok' törzsökének magyar származása, (gróf Kemény József) 167. lap. Taklidi Seif, Abdul Medsid' ünnepélyes kardövezése, (000) 169. l. Teke, népszokásaival, (Kőváry László) 171. l. A' feleségem igazi sátán, (D) 173. l.

Henrik portugáliai grófnak (+1112), portugáliai királyok' törzsökének magyar származása.

Opinionum commenta delet dies. Cicero.

Spanyol, és portugáliai írók *) bizonyítják, hogy egy Henrik nevű gróf több vitézekkel VI. Alfons kastiliai király' segítségével a' maurusok ellen 1089. évben Spanyolországba utazott, ott 1092ben az említett király' leányát Therezát feleségül, és evvel a' portugáliai grófi nevet jegy-birtokul nyerte, és hogy ennek fia Alfons az ouriquei diadalmas ütközet után 1139ben portugáliai királynak kikiáltatott, maradéka pedig ezen királyi széket magának megtartotta legyen.

Ezen Henriknek nemzetségi eredete iránt még a' spanyol, és portugáliai íróknak is vélekedéseik különbözök, mert vagynak olyak is (a' mint alább látni fogjuk), kik ötét a' magyar királyi vérből származtatják, melly vélemény tudósainkat 1828tól fogva perbe vonta, és sok irogatásnak adott okot, mert igen is helyesen tévé fel Holéczy Mihály (a' ki e' dolgot legelőbb pendítette, vala meg a' Tudom. Gyűjteményben 1828. 1. köt. 66 lap.) a' kérdést: „Valljon a' portugálok Henriket magyar király-

finak csak gondolják, vagy bizonyosan tudják-e 's miért, és miből? “

Legyen tehát nekem is ez uttal szabad e' dologhoz hozzá szólni, 's a' feltett kérdésre, ha nem is kimerítőleg, legalább hozzá vetőleg felelni.

Az újabb francia, és német írók nem tartják portugáliai Henrik grófnak magyar királyfi eredetét ugyan már többé igaznak *), és még is bátorodom mondani, hogy Henrik, portugáliai gróf igen is magyar származásu, de nem magyar királyi sarjadék. — Vélekedésem' talpköve egy 1561beli oklevél, mellyet még 1824ben közölt vala velem Mühlfeldi Megerle János György cs. kir. tanácsos, és a' bécsi udvari kamara' levéltárának akkori felügyelője; ezen oklevelet lemásolva kapta pedig Megerle barátom tudós Kéler Gotfriedtól, a' ki azt 1795ben a' kolsterneuburgi apáttól ajándékban nyerte. — Az oklevél' szavai ezek:

„Nos Capitulum eccle. Poseniensis. Memorie commendamus per presentes universis, quod Valentinus filius Dionisy de Weyke, et Georgius de Koronch sepositis

*) Lásd: „Chronica dos Reis de Portugal, reformadas pelo Lic. Duarte Nun. de Liao. Lissabon 1773“ in 4o. Traité de l' origine des rois de Portugal, par T. Godefroy. Paris 1612“ in 4o 's a' t.

*) Lásd: „Allgemeine Encyclopaedie. 11. Section IV. Theil. Leipzig 1828“ in 4o pag 289. — Hofmann János Jakab „Lexicon universale Lugd. Bat. 1698“ fol. T. 11. pag. 482 e' tárgyról már e' képpen vélekedett: „Henricus Burgundus, filius Roberti I. Ducis Burgundiae obiit ante patrem a. c. 1066. Ex Sibylla inter alios, pater Henrici, unde Portugaliae Reges orti,“ — de hibáson.

omnibus litigiorum, et iurgiorum molestiis, in talem devenerint sponte inter se amicitie, fraternaeque charitatis, ac dilectionis unionem, quod licet ab avus dicti Dionisy de Weyke terras suas tempore dudum adhuc sancti Ladislai Regis Hungariae felicis reminiscencie deserendo, ac bone memorie Hemericum *) filium Magar Comitum de genere Hungarum, tunc exulem, inque partibus bisontinis protunc hospitantem, et exinde contra paganos bellaturum, ac in auxilium Castaliae (Castiliae) tunc Regis proficiscentem, ex vocatione ipsius Hemerici, comitando, in tabulis ultimesue voluntatis coram capitulo Geuriensi tunc factis, et coram nobis in specie etiam presentatis, universas suas terras, et predia in Comitatu Pusuniensi, et de Walcu sitas, et existentia, de voluntate universorum cognatorum suorum tunc adstantium pro XL marcis argenti justiponderis in perpetuum cesserit Both Comiti ejusque filiis, et licet dictus Georgius de Koronch terras illas de presenti justo acquisitionis auctore titulo possidere dignoscatur, tamen ipse Georgius alioquin liberorum solatio, divina ita volente providentia, destitutus, prefata predia, et terras, quas vita sua durante pacifice possidere poterit, nemini alteri, nisi ipsi Valentino filio Dionisy, in linea generationis alioquin proximo, relinquere possit, et debeat, presentium vi et testimonio literarum mediante. Datum sabbatho proximo ante octavas festi omnium Sanctorum. Anno Domini MCCCLXimo.

Ezen oklevélben említetik tehát „tempore sancti Ladislai Regis Hungariae . . . Heme-

*) Palma, Not. rer. hung. szent Imréről írván, ezt jegyzi meg az Imre névről: „cui in avi, et avunculi memoriam Henrici, sive Hemerici nomen in baptismo datum, quod apud Hungaros abjecta aspiratione Emericus efferebatur“ Tehát Emericus, Henricus, vagy németesen Heinrichus mind egy.

ricus filius Magar Comitum de genere Hungarum, tunc exul, inque partibus bisontinis (Besançon) protunc hospitans, et exinde contra paganos (Mauros) bellaturus, ac in auxilium Castaliae (Castiliae) tunc Regis proficiscentem, „mind ezek nagyon közelítők, sőt igen is egyezők azzal, a' mit Rodericus Ximenes toledoí érsek (+1245) e' képpen feljegyzett, midőn VI. Alfons kastiliai király' gyermekeit előhozza: „ex eadem Semene Munionis genuit aliam filiam, quae Tharasia (Theresia) dicta fuit, quam duxit Comes Enricus ex partibus Bifontinis, congermanus (egy anyától való) Raimundi Comitum patris Imperatoris (helyesebben: Regis Castiliae Alphonsi VII.), ex qua suscipit idem Enricus Aldefonsum, qui fuit postea Rex Portugaliae.“ Lásd: „Hispania illustrata. Francofurti. 1603“ in folio. Tom II. Libr. VI. cap. 21.

Horváth István (a' ki a' fenn előhozott oklevelet hihetőleg nem esmerete) Ximenesnek előadásából következteti, hogy „e' sorokban Henrik portugáliai gróf eredetére nézve minden a' burgundiai grófokra mutat;“ (Lásd Tud. Gyűj. 1828. III. Kötet, 45. lap) de csekély vélekedésem szerént, Ximenesnek sorait egybe vetvén az 1361beli oklevéllel, a' következő láttatik világosságra jöni.

VI. Alfons kastiliai király' leánya Tharazia (Therézia) ment férjhez Gróf Henrikhez, a' ki szent László király' idejében (1089dik évben, a' spanyol, és portugáliai írók szerént) magyar hazájából kivándorolván „in partibus Bisontinis“ (Besançonban, Burgundia' fővárosában) tartózkodott és kinek fia azután a' portugáliai koronát elnyerte, —következőleg Ximenesnek e' szavai: „comes Enricus ex partibus Bifontinis“ nem teszik azt, hogy ezen Henrik besançonni, vagy burgundiai eredetű lett legyen, hanem csak annyit, hogy Burgundiában tartózkodott, sőt az említett 1361beli oklevélből tisztán kitetszik,

hogy ezen Henrik, magyar eredetű gróf Magarnak de genere Hungh lett légyen fia, mert az oklevél ezt mondja: „Hemicum filium Magyar Comitum de genere Hungh, tunc exulem“; ez a szó „exul“ pedig az oklevélben, melly Magyarországon készült, csak is Magyarországra alkalmaztatható; ennél fogva Henriknek magyar származása vélekedésem szerint bizonyos.

Mivel pedig az 1361beli oklevél szerint, ezen Henrik a' Hungh nemzetségből vette eredetét, ennél fogva könnyen elhíhető, hogy a' portugáliai írók: Henrik grófjokat, a' kitől az azutáni portugáliai királyok származtanak, vagy csak azért is magyar királyi vérből valónak mondották, vagy vélték is, hogy királyaiknak nagyobb fényt adhassanak, és talám innen eredett az, hogy Duardus Nonius Leo portugáliai tudós ezt írta légyen: „Henricus Portugaliae comes natus est Vesontii (Besançon), quae civitas metropolitana est Burgundiae comitatus, vulgo hodie Besançon. De ejus origine variae sunt opiniones, alii Pannonicum Hungariae scilicet Regis filium, alii Graecum ex Imperatorum Constantinopolitanorum sanguine ortum, plures Lotharingum dicunt. Nos vero (ut latius in ejus vita) Burgundum asserimus certiori conjectura, et autoritate.“ Lásd: Hispania illustrata. Francofurti. 1605. Tom. 11. pag. 1254. — Meg lehet az is, hogy a' portugáliai írók eszékbe vévén, hogy Henriket magyar királyi vérből le nem származtathatják, őtet majd görög császári, majd pedig burgundiai, vagy lotharingiai herczegi sarjadéknak mondani kezdték, és így születtenek származása iránt a' sok tévedések 's különböző vélemények. — Egyébiránt, ha igaz az, a' mit Ximenes róla mond, úgy volt is Henriknek némű királyi atyafisága, mert VII. Alfons kastiljai királynak „congermanussa“ az az, egy anyától való testvére volt, de azért még igen is lehetett magyar eredetű, valamint vélekedésem szerint az is volt.

Vége, ha a' kérdésben forgó tárgyon e' rövid értekezésem által új fordítást is tettem, és számtalan külföldi, egyébiránt igen is hiteles íróknak, (kik fáradszomlan szorgalommal tudós Horváth István által az 1828beli Tudományos Gyűjteménynek III. kötetében a' csata' piaczára kihoztattak) állításaikat, és újabb hazai tudósainknak véleményeiket a' mesék' sorába tenni láttatom is, azért ki nem huzom még magamat e' régi vers' morálja alól:

Ne pudeat, quae nescieris, te velle doceri.

Scire aliquid laus est, turpe est nil discere velle.

Gróf Kemény József.

Taklidi Seif, Abdul Medsid' ünnepeles kardövezése.

(Vége.)

Hirtelen halálcsend szállt a' néző sokaság közé, a' nagyvezér, a' rettegető Chosrev basa lovagla most el. Chosrev hetven öt éves és sántít, ha szállongó híreknek hitelt adhatni, úgy ő kora' gyengeségét még kicsapongásokkal is neveli, még is csak ez erőtlenség, agg ember' nevét kell kimondani, 's legottan részketnek törökök és rajáhk; mindenek' emlékezetében sülyong még az ő hathatós munkássága ama' napon, melly a' jancsárokat semmivé tevé; tudják hogy a' nagyvezér könnyörületlen 's a' Bosphorus mély. Mehemed Ali - az egyiptomi alkirály után Chosrev alkalmasint a' legnevezetesebb character, melly e' században keleten felmerült. Chosrev azon nagy talentummal bírt, miszerint nem csak még tudta tartani az egyszer megnyert tekintetet, olly országban, mellyben bajos az embernek csak fejére nézve is bátorságban lenni, hanem évről évre öregbiteni is tudta azt; mindenik országlási változás sokasítja az ő

batalmát, ő fentartja magát váratlan catastrophiák és zendülések között; fél század óta három lófarku basa már ő; Mahmud mielőtt elhala, fiának testamentumban hagyta őt, 's az aggvezér okosabb, hogy sem más valakinek befolyását maga mellett felkapni engedje. Pertev basa 's más jeles férfiak' halála eléggé bébizonyították, hogy Chosrev basa a' concurrentiát el nem tűri. Azonban most csak ő is Törökország' egyetlen egy ereje, hatalma, támasza, pártívei úgy tekintik őtet mint egyetlen egyet, kinek karja elég erős, a' reformok' ellenségeinek reményeit 's a' basákat lenyomva tartani, kik talán szeretnék megkísérteni a' Mehemed Ali' példája' utánzását. Hallil és Said, kiket Mahmud e' bajos feladatban segítőknek melléje rendelt, mint mondják, csak azon lelki tulajdonokkal sem bírnak, mellyek még a' csendes időkben is nélkülözhetetlen fejtételek a' statushatalomnak élénk és ügyes fentartására, 's e' képpen az a' kevés, mi a' török monarchiában még fennmaradt, Chosrev basán, a' hetven öt éves aggastyánon nyugszik; ennyire jutott már a' Muhammed' birodalma.

Mikor én a' nagy vezért el lovagolni látám, barátságos módon fecsegett a' muftival, eskütt ellenségével. A' Taklidi Seif előtt néhány nappal, mondják, heves czivódásuk volt együtt. A' mufti, a' ki személyesített gyűlölője minden hadlásnak és minden reformnak, kinyilatkoztatta az öszvegyült diván előtt, hogy az ünnepélyességén, hol jelenléte mulhatatlanul szükséges, nem fog megjelenni, ha a' szultán ezen alkalommal ősei' öltözetét ismét fel nem veszi. Chosrev — így beszél — arra röviden és haragosan azt felelte, hogy letéteti hivatalából, ha véleményét meg nem változtatja, sőt mondják, többre is ment a' csupa letétetés' fenyegetésénél. Akár mint volt ez, Abdul Medsid az ünnepély' alkalmával nem tette fel a' turbánt 's a' nagy mufti még is megjelenék.

Ő magassága' lovai mindjárt ministerei 's méltóságviselői után jöttek. Gazdag öltözetű lovászmesterek által vezetettek kantáron 's mint meg annyi szultánnök gyöngyökkel és drágakövekkel valának elborítva. Ezen lovakon soha sem lovagolnak 's csak ünnepélyes alkalmakkor vezetnek fel. Azt hiszem, az adelemereknek vagy tisztelet-testőröknek is, kik e' lovak után és a' szultán előtt mentek, nincs semmi más rendeltetésök, mint ünnepélyek' alkalmával tisztelkedni. Az adelemerek az icoglan-ok' helyébe következtek, formaruhájik arannyal és himzésekkel voltak megterhelve, de barbar izlésnélküliség' fényüzése az mi bennök uralkodik. Aranyazott alabárdokat hordanak 's fejeiken olly iszonyú nagy tollbokréta leng mint egy pávatoll.

Ezen természetlen pompa mellett annál egyszerűbben jelenék meg a' szultán. Egyetlen egy éke vala egy gyémánt csatt fes-jén 's a' Nichan Ifthar rendje' diszjele, mellyet visele. Abdul Medsid a' mint kinézett tizenhat vagy tizenhét éves lehet; sovány és halvány, ábrázatjában, mellyen himlőhelyek észrevehetőek, kevés nemes vonás van, egészségét, úgy látszik, már megrohanták a' kicsapongások, mellyek minden korban ugyan, de kivált az ifjuság' éveiben vesélyesek. Bágyadt, fénytelen szemeit nyugtalanul és részvétlenül jártatá ide 's tova a' sokaságon, mintha körös körül minden kevéssé érdekelné őt. Egyes egyedül lovagolt, minthogy testőrei magas személye iránti tiszteletből tőle némi távolságban voltak. Mert hiszen tudva van, mikép egyike azon legnagyobb vétkeknek, mellyeket muzulman átaljában elkövethet, abban áll, ha a' szultánhoz ollyan közel járul, hogy annak köntöseit vagy éppen testét éri. Ezen óvakodás — érinteni a' monárchát — olly tulzólág üzetik, hogy több ízben veszedelmére volt még azoknak is, kiket illetett. Ennek legújabb példája azon betegségben fordula elő, mellynek Mahmud szultán áldozatja lett; az o-

lasz orvosok, kik a' serailban gyógyítók, általában szükségesnek tartották az érvágást; de sokáig kellett viaskodniok a' serail- tisztségviselők' ellenkezésével, kik teljességgel nem akarták megengedni nekik hogy a' padisa' megszentelt karját illessék.

Egy illy uralkodás' jövedője feletti mély gondolatimból, melly annyira szomorú körülmények között kezdődött, egy különös jelenet ébreszte fel engemet, melly most az utcán fordula elő. Konstantinápolyban, mint más fejlődmi lakvárosokban, szokás és politica parancsolják, hogy az új uralkodónak székébe ülése után pénz osztassék ki a' népnek. Abdul Medsid is lefizette adóját e' szokásnak. Két fekete herélt ujonan vert 's a' fiatal uralkodó' nevével ellátott, húsz paras (egy para mintegy három krajczár értékű) pénzdarabokat szórt a' sokaság közé. Buzgóságukban, hogy ez emlékeztetőket az új uralkodóra felkapkodják, feljűl multák egyik a' mást törökök, görögök és zsidók, 's áttörték a' kiállított sergek' sorát. De most egy más nemű osztás kezdődött 's úgy hiszem sokkal gazdagabban mint az első. Egy osztályrendőr sietett elő, 's korbács szabdalásokkal lepte meg azokat, kik igen buzgón buktak volt le a' pénz után; a' rendőrszolgák arra használták aztán a' köz rémülést, hogy egész nyugalommal magok szedegették fel az ezüst zsákmányt, mellytől másokat elűztek volt.

Számos lovag és gyalog osztályok és több ágyutelepek, mellyeknek ágyui minden pillanatban ki lövethettek, rekesztették bé a' menetet. Ezen előre gondoskodó szabályokból kitesztett, hogy Chosrev basa szükségesnek találta, a' nétaláni csendzavarások ellen vigyázattal lenni, de semmi illyes nem zavarta meg az ünnepet 's a' főváros' lokósága békesen oszlott el az utcákba 's bazárokhba, midőn nékie ágyuk az egész ünnepély' végét 's a' szultánnak serailba visszatértét meghirdették.

Teke, népszokásaival 1837.

T e k e.

T e k e Kolozsvármegye' keletnek nyúló, Besztercze' vidékivel határos szegeletében fekszik. Mintegy 300 házból álló mező városocská, 1500-nyi lakóssal, két harmada szász, a' harmadik rész magyar, cigány, és oláh. Lapályon terül, 's a' környező hegyek csak egy kis patacská-
nak nyitnak útát.

Temploma három vagyon. Első helyet érdemel a' piacon goth izléssel épült ószerű ev. lutheran. templom, annyira idomtalan tornyával, hogy Kazinczynak a' tordai unitar. toronyról tett gúnyos megjegyzése reá méltáiban il-
lenék. A' templom' belje oldalába vájt karzatiért nagyon csodálatos, oltárát sem szobrászat sem festészet említésre nem méltatja; orgonája igazán nagyszerű, 's ha a' kormos régiség' leplét leölténé meglepővé szépülne.

Második helyen említhetném az ev. reformatusokét, de mivel egy új' építésire jelenben szerzegetik az anyagot, azért elhallgatom az izléstelenét.

Utolsó a' r. catholicus szegény külsőü imádságosház, hátulja paplak, eleje templom, de néhány halgatójával papja könnyen megfér, mert a' tán tizenkettőből álló község' egy harmada magyar, más oláh, harmadik cigány, 's mivel papjok csak egy nyelven tanúthat, ezek is ritkán gyűlnek össze.

Egyes épületei közül csupán a' szász pap-pét emelhetni ki, nem mintha kő cserepes házak többen nem lennének, de csinossága és nagyságaért. A' házak' homlokzata nagyon cifra, 's tán egy sincs, mellyen színezett, vagy metszett ábrázolat ne lenne; szinte elmondhatni a' szentírásból vett 's más rímes felirásokból is. A' házak mind utcára nyulnak, a' régiebbeknek elő széles tornácza van, három félhold alakú nyilással; itt szeret estvéneként mulatni a' nép. A'

házak' belje egyszerű sajátságos, 's minden butoron a' takarékoság' csinja ömlik el; de ezen butorozás csak a' minden napon nélkülözhetetlen szükségesebből áll.

A' mellék utcák' épületei szalmások, mint-hogy homlokok nincs ablaktáblájára mázolja szeszélyes czifraságaikat. Az utcára nyíló tornác itt is meg van, 's néhol egyik zege zöld ággal befűzve, hol a' legéberebb, álmú, szunyadva várja a' korány' első sugárát. Hol honn vannak, az utcára nyíló ajtót mindig nyitva láthatni.

Piacza tágas és hosszú, de igen csinatlan, mit főleg a' félholdba vonuló házsoroknak tulajdoníthatni. Ehhez egyebek is járulnak, mik e' nemzet' szoros önzésit tanusítják: piaczán patak csavarog le, olly rendetlenül és olly szabálytalan mederrel mint egy senkitől sem látogatott havasi patak, a' piactéren épült, tanácsház inkább csak árnyéktartó; de romladozott kőfala életünkről nem kezeskedik, ferdíti végre a' katonana ló-ol, és mocsár. Vagyon körülé nyolcz kút, 's ezért kevés udvaron láthatni.

Vagyon héti és országos vására. Héti vására hétfőn esik, de több vásáros helyek igen csekély vidéket engednek neki. Boltja egy sincs, 's az egész árus sereg, néhány máshonnan ide jött, kovács és fűszeres örmény, 's több gabona, gyümölcs és pálinka árulók, megjelen ollykor, mint a' nyugovásra leült vándor fecské, néhány fazakas, csizmás, és kalapos is. De az egész vásár, minthogy alig van több vevő mint árus, délfelé már fel is száradott, 's a' kiholt piacz' czendjét csak a' mészárszék' tőkéjén czivodó szarkák zavarják.

Vagyon Posta hivatala, melly összeköti a' Kolozsvárról Bukovinába menő postát, az Udvarhelyről Szebenbe menővel, Segesvárt és Beszterczén.

Van traiteur-e, de ha a' katonai tiszték nem, az utazók bizonytal meg nem gazdagítják.

Van egy három négyszögöl puskaporos há-

zacskája, a' város mellett egy dombon, valamint két gabona tára a' katonák' számára, a' várostól észak keletre, ezen tarak' megett van a' tér, hol a' pünkösti király a' gyűrűért lovát izasztja pünköst' másod napján, nép' zajongó tapsa közt.

Ásványokkal annyira gazdag hazánk polgárai' számára egy völgyben sós vizet buzog, evvel kívánja felejtetni az ivó víz' szükét, 's kellemetlenségit.

A' várost biró igazgatja, tizenkét tanácsnokával; közülök hat ev. lutheranus, három r. catholicus, három ev. reformatus. Jövedelmök szinte csak méltóságokban áll.

G a z d a s á g.

A' várost mikép említém nagy részint százszok lakják. Élet módjok gazdálkodás, földészet és marhatenyésztés. Különös hasznot hajt a' hagyma, cseresznye és lótenyésztés. Juhok éppen nincs.

A' százszok ételben igen takarékosok, de ha ez nem akadályozná is jól élésökét, ellentállana az ősi szokások' szigorú megtartása. Nyáron nyolcz óraker reggeliznek és mindig főttet, délben szalonnát esznek a' kedves hagymával, a' vacsora viszont főtt. A' jó kenyeret magoktól éppen nem sajnálják 's a' telhetősebbek hófejeységüvel élnek.

Szorgalmok országszerre híres 's méltán, mert még nem viradt meg 's a' mező' útai munkásoktól sötétlenek, mint egy vándor hangya szalag. A' kételkedést felébreszteni nem akarom, de mint bizonyost állítom, hogy éjen is folytatják mezei dolgokat, ha kényszerítve látják magokat, 's itt látom én fejteve a' csodás talizmánt, melly gazdagságokat olly érdekes lepellet fedi; de illy életmód mellett, az élet' mesterséges örömeit nem ismerve, ugyan ki is ne tudna gyűjteni!

Ö l t ö z k ö d é s.

Öltözete egyszerű mint élete 's olly régi

mint a' nemzet. Ezen öltözetben léptek be tán honunkba.

Köznap i öltözetök a' dolgok' különbféle nemei 's a' hévmérséklet szerint különbözök. Ünneplő köntösök, a' férfiu kornak: széles fekete kalap, vékony ing, szürke flanel v. kék posztó mellény, vastag fekete zeke, kék posztó nadrág, kordován, vagy borjubőr csizma. Zekéjokról emlitendő hogy soha fel nem öltik, csupán mikor oltárhoz urvacsorájáért közelednek 's ekkor is csak jobb úját.

Öltözete az ifjuságnak is ilyen, de ügyeljünk kalapjára, ha a' gyermektől megkülönböztetni akarjuk. Öklömnyi virágsomóval terhelt kalapokról messze nyulong a' fekete szalag, ezen fekete szalagot kétfelől sinor övezi 's ezen fekete szalagon, a' két öv között van az ifjuság' czimere, az aranyos sinor. E' korba iskolából kiléptökkor vétetnek fel 's majd a' házassággal lépnek ki 's ekkor a' kalap' sinorövei is lefoszlanak. A' gyermekeknek ez egyenruhájok, kivévén az aranysinort.

A' nőknek—minthogy koroknál fogva négy osztályra oszolnak—négy féle öltözésök is. A' tisztos öszkoré: fejr főkendő, fekete zeke, illy színű alsó ruha és kötény 's kordován csizma. A' középkoruké egy forma az ifjú nőkével, annyi különbséggel, hogy az ifjunók fejöken szalagot is viselnek, mind kettőjöké tehát: fejr fátyol mint főkendő, vékony ing, fekete kötény alakú kicsiny palást, fejr köntös és kötény, derekokon szövet öv.

A' leányok' fején bársony anyagú, fekete kalpagszerű hosszukó párta ül, alóla singnyi hosszú veres és kék szalagok kigyóznak, valamivel kevesebb számmal mint Toroczko' szép hölgyeiéről; nyakokon égszin fátyol, derekokon fekete mellény 's egyszerű öv; köntösök és kötényök fejr.

(Vége közelebről.)

Köváry László.

A' feleségem igazi sátán.

É L E T K É P.

A' házasság szerencsefajék; én is belé nyultam, de fájdalom! nem jó sorsjegyet húztam ki, mert a' feleségem igazi sátán! Tizennyolcz hónapos korában megharapta dajkáját, tíz éves korában arczúlcapá bubáját, tizenöt éves korában halálra bosszantá nyelv- és muzsikamesterét, 's most—midőn huszanöt éves—rajtam, férjén! tölti ki dühösségét. Mi fog még történni, mikor negyven éves lesz?

Közelebről néhány rend verset akartam írni egy barátném' tiszteletére. Ő csendesen szobámba 's éppen székem megé lopózik, megnézni, mit irok; azonban a' velem szembe eső tükör őt elárulá. Én legott összegöngyölém a' papirost 's kezembe szórítám; ő pedig mindenkép tudni akarta, mit irtam? Ebből egy kis veszekedés kerekedett, 's ő nem tud csak szájjával veszekedni—ilyenkor egész teste mozgásban van; ez alkalommal azonban kis kacsói éppen szerfeletti mozgásba jöttek, 's képzelje az ember! az új ángol nyakkendőm lehasítva, chinai porcellánból készült írószerem szertezúzva 's pompás kázimir nadrágom mind összetintázva! Ugyancsak meg kell vallani, hogy a' feleségem valóságos sátán!

Egyébiránt ha őt jó órájában látja az ember, egészen mást kell hinnie róla. Ha ugyan is nem perel, meg nem szűnik kacagni 's énekelni. Az igaz hogy természetem kevéssé komoly, 's az örökös trillázást halálba únom, de—mit tegyek? Ha kényére hagyom, minden kinek azt mondja, hogy jellem nélküli vagyok, 's ha ellenszegülök, mindent összetép 's tör. Valóban, a' feleségem sátán!

Házasságunk' első esztendejében toilettejét illetőleg, melly nekem igen sokba került, némi megjegyzést tevék, rábirni őt, hogy inkább asztalunkra fordítson többet. Ő azonban éppen ellenkezőleg tett; a' divatárusnők', virágsiná-

lók' 's toll-díszárosok' árjegyzékei majd a' végtelenig fölszaporodtak, 's asztalunk olly silány lőn, hogy ha vagy egy barátomat meg akarom tisztelni, kénytelen vagyok valamely vendéglőba vinni, hol aztán négy annyit is kell költenem, mint otthon kell vala, 's hol még is tartózkodva vagyok. Ki az oka mind ennek? A' sátán, a' feleségem!

Minthogy éppen ételről van szó, eszembe jutott egy vonás, melly lelkületét hiven visszaadja. — Egy kertésznél tudniillik zöldborsót pillanték meg, 's minthogy rendkívül szeretem, kérdém, mi az ára? „Egy meszely 7 forint“ lőn a' felelet. Otthon említém nőmnek, hogy mi drágán tartják az érintett ujságot, 's ő úgy nyilatkozott, hogy mindjárt hozat belőle. Én mondom, hogy ne hozasson, 's ő azt feleli, hogy hozat; újra mondom: ne hozasson, 's — ő semmit sem felel. — De csak hallja az ember, 's bámulja, mennyire mehet egy asszony' ellenkezése! Más nap én 's ő asztalhoz ülünk. — Mit tesznek fel? Zöldborsó levest, — bárányszűcs becsináltat borsóval, — fricandeaut borsóval, főzelék gyanánt zöldborsót — 's még a' saláta között is kaptam zöldborsót! Zöldet 's vereset láttak szemeim, összevissza akarám hordani őt, 's szerettem volna még csak nem is illetni az ételt; azonban ehes valék, jól ettem, 's gondolám magamban egész nyugalommal: ez az asszony igazi sátán!

Azt hiszi talán valaki, hogy egy illy nő oldalánál lehetlen féltékenységbe jöni, 's férjére ő sem lehet féltékeny? Csalódik! Beretválkozom csak én ollykoron szokottnál gyakrabban 's öltözzem csinosabban: fejét legott felüti, gyanú foglalja el, 's illyenkor csapodárnak, hűtlennek 's isten tudja minek nem nevez el, 's fogadkozik, hogy valahova hódítani készülök. — Ha ellen mondok is, se vége se hossza a' szemrehányásnak, visszatöréssel fenyegetésnek,

's így gyakran midőn már felkészültem valami rossz hangversenyre vagy borzasztó házi játékszínbe, kénytelen vagyok otthon maradni, még borzasztóbb jelenésekre, 's mit tesz e' közben az érzékeny madame, ki ollykor szolgálóját utánam küldi, meglesetni: ha a' bureaubába megyek-e? Kilovagol unokaöcsémrel, az adjutánsal, vagy pedig páholyba megy egy századik vérségi ágról rokonával, az őrnagygyal. Aztán ha e' miatt legkisebb szót teszek, zsarnokságról, elnyomatásról hadarász, 's humanusabb elveket ajánl. — Igen, ismételnem kell: a' nőm csupa sátán!

Nem csak nekem, hanem minden ismerőseimnek 's ismerőseinek is sokat kell túrni szélségi miatt. Jaj annak, kitől a' természet megvoná a' magas növést, vagy kit kevésbé elhízottá tett; nőm csak a' nagy, sugárférfiakat túrheti. De jaj különösen a' kék szemű és szőghaju dámáknak, mert a' nőm' fűrtői barnák, 's szemei feketék, mint a' holtészén. — Kinek rossz fogai vannak, nőmnél soha jó szót sem válthat. — Nőm ennyiben nem volna eszetlen, eszetlen nem, de — igazi sátán!

Azonban lássa az ember a' szokás' hatalmát! Ha bár sátán is ő, még sem cserélném fel örömet mással. — Igaz lenne-e, hogy vannak asszonyok, kik férjüktől veretni, 's férfiak, kik feleségeikkel szeressék szünetlen veszekedni? Ezen paradoxumokat mármár hinni kezdem. Egy illy összeszólalkozás a' vért forgásba hozza, 's így egészséget eszközöl. Példa ide a' nagyapám, ki örömet versenygett, 's nagyon öreg korában holt meg; felesége pedig, ki még konokabb volt, éppenséggel őt esztendővel élte őt feljül. Apám 's anyám nyomrúl nyomra követik példájokat, 's rendkívül jól vannak bele mindketten. Mi óta megházasodtam, még nem valék beteg magam is, holott az előtt mindig volt egy más bajom. Kisértetbe jövök e' szerezéses fordulást nőm' veszekedési kórságának tulajdonítani . . . 's így nekem e' sátán kedvesebb némelly angyalnál, ki mellett tánidő előtt halálra fognam unni magamat.

(Castelli után.)

ED.